

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประการให้เป็นแหล่งมรดกโลกในปี พ.ศ. 2534 ด้วยหลักเกณฑ์มาตรฐานข้อที่ 3 คือ (1) เป็นสิ่งที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ที่หาได้ยากยิ่ง (2) เป็นหลักฐานแสดงขนบธรรมเนียม ประเพณี (3) อารยธรรม ซึ่งยังคงหลงเหลืออยู่ หรืออาจสูญหายไปแล้ว (สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2557) พระนครศรีอยุธยามีจำนวนถึง 504 แห่ง (สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2555) วัดส่วนใหญ่มีประวัติศาสตร์และเป็นแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลก ดังนั้นวัดจึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในการเผยแพร่ธรรมะ/ปฏิบัติธรรมของพุทธศาสนาและเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการทำบุญทำทาน/ไหว้พระแสงบุญด้วย

จากโครงการย่อยที่ 1 ได้ศึกษาถึง การรับรู้และความคาดหวังที่เป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยว/ผู้ปฏิบัติธรรมในพระนครศรีอยุธยา รวมทั้งปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจโดยรวมและแนวโน้มพฤติกรรมของ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ ส่วนกลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มผู้มาปฏิบัติธรรม และเมื่อนำผลการวิจัยจากโครงการย่อยที่ 1 มาบูรณาการร่วมกับโครงการย่อยที่ 2 ได้กิจกรรมภายใต้ความร่วมมือกับภาครัฐ สถานศึกษาและชุมชน และนวัตกรรมเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมมูลค่าเพิ่มให้การท่องเที่ยวเชิงธรรมะ เชิงแสงบุญ และการตลาดเชิงกิจกรรม ได้แก่ โครงการไปโพธิ์แห่งความดี โครงการการใช้เสียงเพลงสอนธรรม นวัตกรรมการเรียนรู้ธรรมด้วยนวัตกรรมดิจิทัล ฯลฯ

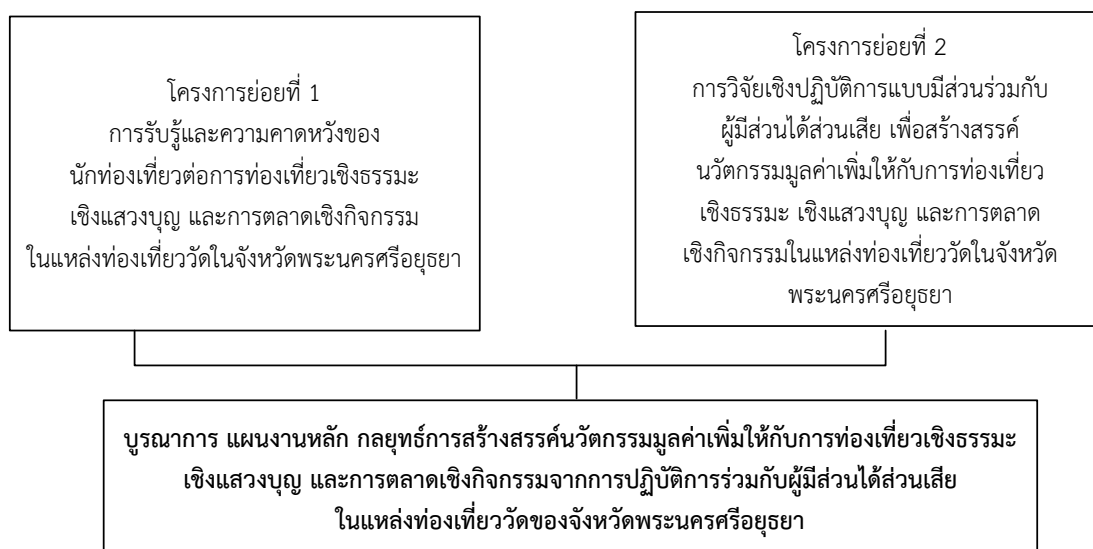
จากผลการวิจัยในโครงการย่อยนั้นนำมาสร้างสรรค์นวัตกรรมมูลค่าเพิ่มการท่องเที่ยวเชิงธรรมะ/ปฏิบัติธรรม/แสงบุญ/ทำบุญ/ทำทาน ไหว้พระ รวมทั้งการสื่อสารการบูรณาการ และการตลาดเชิงกิจกรรม จากการปฏิบัติร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพระนครศรีอยุธยา โดยใช้หลักการเรียนรู้ธรรมตามทฤษฎีเรียนรู้ (Learning process) โดยมีสิ่งกระตุ้นจากการสื่อสารการตลาด และกิจกรรมการตลาดอื่นๆ ให้เกิดการตอบสนอง (Solomon, 2018, p. 131)

นอกจากนี้เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้ศีล สมาธิ ปัญญา โดยใช้โครงการ “ไปโพธิ์แห่งความดี โพธิ์เงิน (ข้าวให้ตัด) โพธิ์ทอง (ดีให้ต่อ) และโพธิ์แก้ว (การทำจิตใจให้ผ่องใส)” เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้การท่องเที่ยวเชิงธรรมและการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งการใช้หลักศีล สมาธิ ปัญญา (พระธรรมโกศาจารย์, 2559, น. 53-60) โดยให้นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามเรียนรู้จากการปฏิบัติ (Learning by experience) (Schiffman & Wisenblit, 2015, p. 48) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการยอมรับ (Adoption process) (Belch & Belch, 2015, p. 159) ซึ่งส่งผลต่อความตั้งใจทำความดีในอนาคต (Schiffman & Wisenblit, 2015, p. 48)

นวัตกรรมการสอนธรรมด้วยเสียงเพลงใช้หลักนวัตกรรมเชิงธรรม เริ่มต้นด้วยให้รับฟังและหรือร้องเพลงธรรมตาม เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรง (Learning by experience) (Schiffman & Wisenblit, 2015, p. 48) ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ส่งผลต่อเนื่องไปยังความพึงพอใจ และการยอมรับหลักธรรมจากเสียงเพลงนั้น (Belch & Belch, 2015, p. 159)

นวัตกรรมการเรียนรู้ธรรมและเสริมสร้างทัศนคติโดยใช้สื่อดิจิทัล และสื่อสิ่งพิมพ์ 4 ชนิด ได้แก่ (1) หนังสือ รู้ตัวทั่วพร้อม การปฏิบัติธรรมที่ทำได้ใน ชีวิตประจำวัน (2) หนังสือ คติธรรมที่ นำการ ปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน (3) แผนที่วัดมเหยงคณ์ (4) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) (5) หนังสือประกอบความจริงเสริม (Augmented Reality) โดยการนำสื่อเหล่านี้ไปใช้กับ นักท่องเที่ยว/ผู้บริโภคน เพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และแนวโน้มพฤติกรรม การนำไปปฏิบัติ ในอนาคต ซึ่งใช้หลักการสิ่งกระตุ้นที่เป็นสื่อเพื่อให้เกิดการตอบสนอง (Stimulus response model) (Kotler & Kenler, 2016, p. 187) เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงจากการใช้สื่อ นั้น แล้ววัดการรับรู้ โดยใช้ทฤษฎีการเกิดทัศนคติ 3 ประการ (Schiffman & Wisenblit, 2015, p. 158)

ด้วยนวัตกรรมดังกล่าวข้างต้นจะสามารถสร้างสรรค์มูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวเชิง ธรรม/ปฏิบัติธรรม การแสวงบุญ/ทำบุญ ทำทาน ไหว้พระ อีกทั้งการจัดกิจกรรมการตลาดต่างๆ ระหว่างวัดกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทำให้เกิดการประยุกต์ใช้การท่องเที่ยวเชิงธรรม/ปฏิบัติธรรม ส่งผลต่อเนื่องให้เกิดความรู้ความเข้าใจ การเรียนรู้ การปฏิบัติธรรมตามหลักพุทธศาสนา โดย สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ส่งผลต่อเนื่องให้เกิดความสงบสุขในชีวิต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อบูรณาการโครงการย่อยที่ 1 และ 2 เพื่อสร้างกลยุทธ์การสร้างสรรค์นวัตกรรม มูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวเชิงธรรมะ เชิงแสวงบุญ และการตลาดเชิงกิจกรรมรวมทั้งการสื่อสาร การตลาดแบบบูรณาการและการประเมินผลการท่องเที่ยวเชิงธรรมะ เชิงแสวงบุญ การตลาดเชิง กิจกรรมจากการปฏิบัติการร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในแหล่งท่องเที่ยววัดของจังหวัด พระนครศรีอยุธยา

2. เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้ศิลปะ สมาธิ ปัญญา โดยใช้โครงการ “ใบโพธิ์แห่งความดี โพธิ์เงิน (ชั่วให้ตัด) โพธิ์ทอง (ดีให้ต่อ) และโพธิ์แก้ว (การทำจิตใจให้ผ่องใส)” เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวเชิงธรรมและการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3. เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้ธรรมด้วยเพลงธรรม เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวเชิงธรรม

4. เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้ธรรมและเสริมสร้างทัศนคติโดยใช้สื่อดิจิทัลและสื่อสิ่งพิมพ์

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาผลกระทบการสร้างสรรค่นวัตกรรมการมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวเชิงธรรม เจริญสว่างบุญ และการตลาดเชิงกิจกรรมจากการปฏิบัติการร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในแหล่งท่องเที่ยววัดของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ขอบเขตด้านพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยววัดของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ วัดใหญ่ชัยมงคล วัดพนัญเชิงวรวิหาร วัดท่าการ้อง วัดหน้าพระเมรุ วัดมเหยงคณ์ และวัดตาลเอน

ขอบเขตด้านระยะเวลา โครงการวิจัยนี้มีระยะเวลาดำเนินการ 1 ปี

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. กลยุทธ์การสร้างสรรค่น หมายถึง แนวทางในการปฏิบัติเพื่อที่จะสร้างความคิดริเริ่ม หรือทัศนคติใหม่ ๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงธรรม ประกอบด้วย (1) การทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ/ตักบาตร (2) ปฏิบัติธรรม/สวดมนต์/ฝึกสมาธิ/วิปัสสนากรรมฐาน

2. นวัตกรรมมูลค่าเพิ่ม หมายถึง ขั้นตอนการสร้างคุณค่าด้านจิตใจจากการทำความดี หรือทำจิตใจให้บริสุทธิ์ผ่องใสของกลุ่มนักท่องเที่ยวและกลุ่มผู้ปฏิบัติธรรมในแหล่งท่องเที่ยววัดของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมายถึง ผู้ที่เกี่ยวข้องในการสร้างนวัตกรรมการมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยววัด กลุ่มที่เป็นหลักได้แก่ พระภิกษุสงฆ์ ส่วนกลุ่มอื่น ๆ ได้แก่ นักท่องเที่ยว ผู้ปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน มัคทายก/มัคทายิกา/ชุมชน ภาครัฐ ผู้ประกอบการธุรกิจ สถาบันการศึกษา และกลุ่มอื่นที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมวิจัย ในด้าน (1) นวัตกรรมด้านทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ/ตักบาตร และ (2) นวัตกรรมด้านการเรียนรู้ธรรม/ปฏิบัติธรรม/สวดมนต์/ฝึกสมาธิ/วิปัสสนากรรมฐาน ซึ่งส่งผลต่อความสงบสุขด้านจิตใจมากขึ้น

4. กลุ่มท่องเที่ยวเชิงธรรม เจริญสว่างบุญ และการตลาดเชิงกิจกรรม ประกอบด้วย 2 กลุ่มที่ทำกิจกรรมในวัด ได้แก่ (1) กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ/ตักบาตรใน 4 วัด ดังนี้ วัด

ใหญ่ชัยมงคล วัดหน้าพระเมรุ วัดพนัญเชิงวรวิหาร วัดท่าการ้อง (2) กลุ่มผู้ปฏิบัติธรรมใน 2 วัด ได้แก่ วัดมเหยงคณ์ วัดตาลเอน

5. การท่องเที่ยวเชิงธรรม เจริญแสงบุญ หมายถึง กิจกรรมของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววัดของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในงานวิจัยเรื่องนี้ประกอบด้วย (1) กิจกรรมการทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ/ตักบาตร (2) กิจกรรมปฏิบัติธรรม/สวดมนต์/ฝึกสมาธิ/วิปัสสนากรรมฐาน

6. การตลาดเชิงกิจกรรมจากการปฏิบัติกรรรมร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมายถึง กิจกรรมการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้านคือ (1) นวัตกรรมด้านทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ/ตักบาตร (2) กิจกรรมที่เป็นนวัตกรรมด้านการเรียนรู้ธรรม/ปฏิบัติธรรม/สวดมนต์/ฝึกสมาธิ/วิปัสสนากรรมฐาน

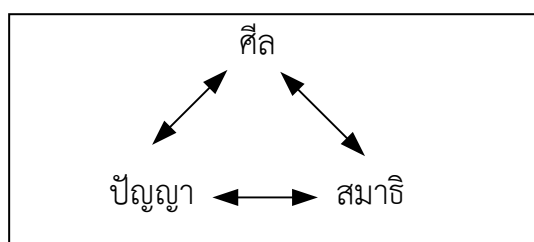
7. หลักธรรมของพุทธศาสนา หมายถึง หลักคำสอนสำคัญของพระพุทธเจ้าที่ควรนำไปปฏิบัติที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ร่วมกับการท่องเที่ยวเชิงธรรม ในแหล่งท่องเที่ยววัดจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย การละเว้นความชั่ว/การไม่ทำความชั่วทั้งปวง การทำความดีให้ถึงพร้อม การทำจิตใจให้ผ่องใสบริสุทธิ์

8. ไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) – ขั้นตอนการปฏิบัติในศาสนาพุทธ 3 ประการ ได้แก่ (1) ศีล (ละเว้นความชั่ว/การทำความดี) (2) สมาธิ (ความมีจิตใจแน่วแน่ ตั้งมั่น ควรแก่การประกอบกรรงาน) (3) ปัญญา (รู้ทั่วถึงเหตุถึงผล รู้เรื่องบาปบุญคุณโทษ รู้สิ่งที่ควรทำควรเว้นและควรปฏิบัติ) ทั้ง 3 ประการรวมกันนี้เรียกว่า “มรรค 8”

9. มรรค 8 (ศีล สมาธิ ปัญญา) หมายถึง เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกันในการปฏิบัติธรรม (ศีล-สมาธิ-ปัญญา) เพื่อให้เกิดการหลุดพ้นจากความทุกข์ องค์ประกอบของมรรค 8 มีดังนี้ (1) สัมมาทิฎฐิ (ปัญญา) คือ ความเข้าใจถูกต้อง (2) สัมมาสังกัปปะ (ปัญญา) คือ ความไม่เฝใญ่ถูกต้อง (3) สัมมาวาจา (ศีล) คือ การพูดจาถูกต้อง (4) สัมมากัมมันตะ (ศีล) คือ การกระทำถูกต้อง (5) สัมมาอาชีวะ (ศีล) คือ การดำรงชีพถูกต้อง (6) สัมมาวายามะ (สมาธิ) คือ ความพากเพียรถูกต้อง (7) สัมมาสติ (สมาธิ) คือ การระลึกประจำใจถูกต้อง (8) สัมมาสมาธิ (สมาธิ) คือ การตั้งใจมั่นถูกต้อง เมื่อปฏิบัติธรรมทุกขั้นตอน รวมลงในมรรคอันประกอบด้วยองค์ 8 มรรคนี้ เมื่อย่อรวมกันแล้วเหลือเพียง 3 ข้อคือ ศีล - สมาธิ - ปัญญา

10. ความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกัน 3 ประการคือ การรักษาศีล และการทำกระทำความดี ศีลทำให้เกิดสมาธิและปัญญา เพราะศีลเป็นพื้นฐานให้เกิดสมาธิ ทำให้เกิดปัญญา รวมทั้งอิทธิพลจากศีล สมาธิ ปัญญา ส่งผลต่อการทำความดี/กุศลกรรรม และการลด ละเลิกกิเลส/เวทนา อารมณ์ ดังรูป

ไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) : องค์ประกอบของมรรค 8

→ การทำความดี/กุศลกรรรม

→ การลด ละเลิกกิเลส/เวทนา อารมณ์

11. กุศลกรรม (การทำความดี) ประกอบด้วย (1) การทำความดีทางกาย (ไม่เบียดเบียนชีวิต ไม่ขโมย ฉ้อโกง หลอกหลวงเอาทรัพย์สินของผู้อื่น และไม่กระทำความผิดในกาม/ไม่นอกใจคู่ครองของตน) (2) การทำความดีทางวาจา (ไม่พูดเท็จ พูดให้กำลังใจผู้ที่กำลังเดือดร้อน ไม่สบายใจ พูดโก่งเกี้ยวให้ผู้อื่นที่ไม่เข้าใจได้เข้าใจกัน พูดคำสุภาพ และพูดแต่สิ่งที่มีสาระประโยชน์) และ (3) การทำความดีทางใจ (ไม่คิดโลภอยากได้ทรัพย์สินของผู้อื่น ไม่คิดอาฆาตพยาบาทผู้อื่น)

12. กิเลส (เวทนา อารมณ์) ได้แก่ โลภะ หรือ ความโลภ โทสะหรือความโกรธ และ โมหะ หรือความลุ่มหลงมัวเมา

เวทนา คือ การเสพรสชาติในอารมณ์ (อารมณ์ ที่หมายถึง รูป เสียง กลิ่น ฯ) เช่น เสพรสชาติของรูปที่เห็นหรือผัสสะ เสพรสในรสชาติของอาหารที่ผัสสะ

เวทนา คือ ความรู้สึก หรือความรู้สึกสุข ทุกข์ หรือไม่สุขไม่ทุกข์

13. โพรธิเงิน โพรธิทอง และโพรธิแก้ว และสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับศีล สมาธิ ปัญญา ดังนี้

(1) โพรธิเงิน เป็นสัญลักษณ์ของศีล (การละเว้นความชั่ว) ได้แก่ กายกรรม วจีกรรม มโนกรรม

(2) โพรธิทอง เป็นสัญลักษณ์ของสมาธิ ได้แก่ การกระทำความดีทั้งด้านฝึกสมาธิปฏิบัติธรรม ได้แก่ การสวดมนต์ การรักษาศีล ฝึกสมาธิ/ปฏิบัติธรรม การเจริญภาวนา/วิปัสสนากรรมฐาน การฟังธรรม/การศึกษาธรรม การบริจาคทาน การอนุโมทนาบุญ/การแผ่ส่วนบุญ การฝึกสติสัมปชัญญะ/สติปัญญา

(3) โพรธิแก้วเป็นสัญลักษณ์ของปัญญา การทำจิตใจของตนให้บริสุทธิ์ผ่องใส ได้แก่ แผ่เมตตา (ความหวังดีต่อสรรพสัตว์) มองโลกในแง่ดี ความมุ่งมั่นที่จะทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม และสิ่งแวดล้อม การปล่อยวาง ไม่นำสิ่งที่ไม่ดีมายึดมั่นเป็นอารมณ์

14. การเรียนรู้ธรรมด้วยเสียงเพลง การใช้เสียงเพลงเพื่อสอนธรรม มีขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ผู้มีส่วนร่วมโดยฟังเพลงจากการฉายภาพขึ้นจอโปรเจคเตอร์ และ/หรือใช้คอมพิวเตอร์/แทปเล็ต

ขั้นที่ 2 การรับฟังเพลง/ทำนองสรภัญญะพร้อมก็นำเสนอเพลง ภาพ และเนื้อเพลง พร้อมแจกเนื้อเพลงประกอบ เพื่อตอบแบบสอบถาม ประมาณ 7 เพลง

ขั้นที่ 3 หลังจากฟังเพลง/บทสวดในแต่ละส่วนหรือแต่ละข้อ ให้ตอบคำถามเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจ ความพึงพอใจ และการยอมรับในการนำไปปฏิบัติ

15. การเรียนรู้ธรรมด้วยตัวเองจากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อดิจิทัล หมายถึง การศึกษาความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และแนวโน้มพฤติกรรม ดังนี้ (1) หนังสือธรรมที่สรุปแนวทางปฏิบัติธรรม ไปปฏิบัติในอนาคตจากหนังสือธรรม เพื่อให้ผู้อ่านอ่านแล้วเกิดความเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติธรรมได้ในชีวิตประจำวัน (2) สื่อดิจิทัล ได้แก่ (2.1) ข้อมูลจากการใช้งานแผนที่ประกอบความจริงเสริม (Augmented Reality) (วัดมเหยงคณ์) ด้านเนื้อหา (2.2) ด้านเทคโนโลยีความจริงเสริม (Augmented Reality) (2.3) ข้อมูลจากการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีเดีย (e-book) (2.4) การประเมินหนังสือมีเดีย (Multimedia book) เรื่อง การท่องเที่ยวเชิงธรรมะ

สมมติฐานการวิจัย (กรอบความคิดที่ 2 3 และ 4)

สมมติฐานที่ 1 ความตั้งใจปฏิบัติละเว้นสิ่งที่ไม่ดีในอนาคต (โพธิ์เงิน) ประกอบด้วย ด้านกายกรรม วิธีกรรม มโนกรรม มีผลต่อความตั้งใจปฏิบัติในอนาคตการกระทำความดี (โพธิ์ทอง) ประกอบด้วย ด้านการปฏิบัติธรรม การทำบุญ/ทำทาน การฝึกสติ

สมมติฐานที่ 2 ความตั้งใจปฏิบัติการทำความดีในอนาคต (โพธิ์ทอง) ประกอบด้วย ด้านการปฏิบัติธรรม การทำบุญทำทาน การฝึกสติ มีผลต่อความตั้งใจปฏิบัติแผ่เมตตาในอนาคต (โพธิ์แก้ว)

สมมติฐานที่ 3 ความรู้ความเข้าใจ มีผลต่อความพึงพอใจโดยรวมในเพลงธรรม/บทสวด

สมมติฐานที่ 4 ความพึงพอใจเพลงธรรม/บทสวด มีผลต่อการยอมรับโดยรวมของเพลงธรรม/บทสวดในการนำไปปฏิบัติ

สมมติฐานที่ 5 ความรู้ความเข้าใจ มีผลต่อความพึงพอใจของหนังสือรู้ตัวทั่วพร้อมฯ

สมมติฐานที่ 6 ความพึงพอใจต่อหนังสือรู้ตัวทั่วพร้อมฯ มีผลต่อแนวโน้มพฤติกรรมการนำไปปฏิบัติ

สมมติฐานที่ 7 ความรู้ความเข้าใจ มีผลต่อความพึงพอใจของหนังสือคติธรรมที่นำการปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน

สมมติฐานที่ 8 ความพึงพอใจต่อหนังสือคติธรรมที่นำการปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน มีผลต่อแนวโน้มพฤติกรรมนำไปปฏิบัติ

สมมติฐานที่ 9 ความรู้ความเข้าใจ ข้อมูลจากการใช้งานแผนที่ ประกอบด้วย ด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบ ด้านเทคโนโลยีความจริงเสริม มีผลต่อความพึงพอใจต่อการใช้งานแผนที่ประกอบความจริงเสริม

สมมติฐานที่ 10 ความพึงพอใจ มีผลต่อแนวโน้มพฤติกรรมการใช้งานแผนที่ประกอบความจริงเสริม

สมมติฐานที่ 11 ความรู้ความเข้าใจ มีผลต่อความพึงพอใจหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book)

สมมติฐานที่ 12 ความรู้ความเข้าใจมีผลต่อความพึงพอใจหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book)

สมมติฐานที่ 13 ความรู้ความเข้าใจมีผลต่อความพึงพอใจหนังสือมัลติมีเดีย (Multimedia book)

สมมติฐานที่ 14 ความพึงพอใจ มีผลต่อแนวโน้มพฤติกรรมการใช้หนังสือมัลติมีเดีย (Multimedia book)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถประยุกต์ใช้นวัตกรรมทั้ง 3 ประการดังกล่าวในโครงการย่อยที่ 2 จะช่วยสร้างสรรค่นวัตกรรมมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวเชิงธรรมะ/ปฏิบัติธรรมได้ดังนี้

1.1 นักท่องเที่ยวที่ได้เริ่มต้นปฏิบัติธรรมจากนวัตกรรมใบโพธิ์แห่งความดี นำไปสู่หลักในการทำดี ละเว้นความชั่ว การทำจิตใจให้บริสุทธิ์

1.2 วัด สถาบันการศึกษา บริษัทห้าง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา และหน่วยงานอื่น ๆ ที่สนใจ สามารถประยุกต์ใช้ทั้ง 3 นวัตกรรมเข้าไปช่วยในการศึกษาธรรม/ปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนวัตกรรมการเรียนรู้ธรรมด้วยเสียงเพลง และนวัตกรรมการใช้ E-book สื่อดิจิทัลและสื่ออื่น ๆ ร่วมกับการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการอื่น ๆ เพื่อเข้ามาช่วยให้เกิดการเรียนรู้ธรรม/การปฏิบัติธรรมด้วย

2. การพัฒนาเชิงสร้างสรรค์นวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงธรรม/ปฏิบัติธรรมจากการปฏิบัติการร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในแหล่งท่องเที่ยววัดของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. ทำให้ได้กลยุทธ์การสร้างสรรค์นวัตกรรมมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวเชิงธรรม/ปฏิบัติธรรมจากการปฏิบัติการร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในแหล่งท่องเที่ยววัดของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4. การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการเพื่อท่องเที่ยวเชิงธรรม/ปฏิบัติธรรมในแหล่งท่องเที่ยววัด/หน่วยงานส่งเสริมศาสนาและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดอื่น ๆ ที่สนใจ

5. เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติการร่วมกันระหว่าง วัด ชุมชน นักท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจะได้ำนานวัตกรรมการทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระในวัดไปใช้เสริมเข้าไปในการท่องเที่ยวให้เกิดการเรียนรู้ในหลักพระพุทธศาสนา ส่งผลให้เกิดคุณค่าด้านจิตใจและความสงบสุขในชีวิต ซึ่งเนื่องมาจากความสามารถในการดับทุกข์

6. เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติการร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ พระภิกษุสงฆ์ วัด ชุมชน นักท่องเที่ยว ผู้ปฏิบัติธรรม หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน วัดในพระนครศรีอยุธยาและวัดอื่น ๆ รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งในระดับท้องถิ่น จังหวัด และประเทศ จะได้นำนวัตกรรมการเรียนรู้ธรรมและการปฏิบัติธรรมตามหลักพุทธศาสนาเสริมเข้าไปในการท่องเที่ยวในวัดทำให้เกิดการเรียนรู้ การปฏิบัติธรรมเบื้องต้นส่งผลต่อเนื่องนำไปปฏิบัติธรรมด้วยตัวเองได้ในอนาคต และส่งผลต่อเนื่องไปยังความสุขด้านจิตใจและความสงบสุขในชีวิต ซึ่งเนื่องมาจากความสามารถในการดับทุกข์

7. นักท่องเที่ยวที่ได้ทดลองปฏิบัติธรรมในโครงการโพธิ์เงิน โพธิ์ทอง และโพธิ์แก้ว จะทำให้ได้เริ่มต้นปฏิบัติตามโพธิ์เงิน เป็นสัญลักษณ์ของศีล (การละเว้นความชั่ว) โพธิ์ทอง เป็นสัญลักษณ์ของสมาธิ ได้แก่ การกระทำความดีทั้งด้านฝึกสมาธิปฏิบัติธรรม และโพธิ์แก้วเป็นสัญลักษณ์ของปัญญา การทำจิตใจของตนให้บริสุทธิ์ผ่องใส

8. จากการเรียนรู้ธรรมด้วยเสียงเพลงคือการอ่านและร้องตามเพลงธรรมนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจในหลักเบื้องต้นในการกราบพระและสวดมนต์ ความตั้งใจรักษาศีล 5 การทบทวนเพลงทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว การปรับสภาพใจว่างเปรียบเสมือนระฆังที่ว่างเปล่า การรู้เท่าทันอารมณ์ไม่ปล่อยให้ไปกับอารมณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกิเลส โสภ โภธ หลง การทำใจให้บริสุทธิ์ผ่องใส โดยตั้งใจปฏิบัติตามเนื้อเพลงที่แจ่มมา การร้องเพลงมองแต่แง่ดีเกิดทำให้รู้จักคำว่าอภัยและการติดตามลมหายใจเข้าลมหายใจออกจากการปฏิบัติตามเพลงดังดอกไม้บาน

9. การเรียนรู้ธรรมจากสื่อสิ่งพิมพ์ทำให้เข้าใจแนวทางปฏิบัติธรรมจากการอ่านหนังสือและสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีเดีย (e-book) อย่างน้อยที่สุดเป็นการเริ่มปฏิบัติธรรมได้จะนำไปสู่การปฏิบัติธรรมได้ด้วยตัวเองในอนาคต